

Suprematizam u modnoj ilustraciji

Stipanović, Mateja

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Textile Technology / Sveučilište u Zagrebu, Tekstilno-tehnološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:201:407331>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-03**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Textile Technology University of Zagreb - Digital Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET
TEKSTILNI I MODNI DIZAJN

ZAVRŠNI RAD

SUPREMATIZAM U MODNOJ ILUSTRACIJI

MATEJA STIPANOVIĆ

Zagreb, rujan 2022

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET
Zavod za dizajn tekstila i odjeće

ZAVRŠNI RAD

SUPREMATIZAM U MODNOJ ILUSTRACIJI

Izv. Prof. art. PAULINA JAZVIĆ

MATEJA STIPANOVIĆ

11270 /TMD

Zagreb, rujan 2022

UNIVERSITY OF ZAGREB
FACULTY OF TEXTILE TECHNOLOGY
Department of Textile and Clothing Design

FINAL THESIS

SUPREMATISM IN FASHION ILLUSTRATION

PAULINA JAZVIĆ, Assoc. Prof. Art.

MATEJA STIPANOVIĆ

11270 /TMD

Zagreb, October 2022

Sveučilište u Zagrebu

Završni rad

Tekstilno-tehnoški fakultet

Zavod za dizajn tekstila i odjeće

Preddiplomski studij Tekstilni i modni dizajn

SUPREMATIZAM U MODNOJ ILUSTRACIJI

MATEJA STIPANOVIĆ

11270 /TMD

(38 stranice / 30 slike / 6 literaturnih izvora / 15 likovnih ostvarenja)

Mentor/ica: izv. prof. art. Paulina Jazvić, ak. slik.

Članovi povjerenstva:

1. Doc.art. Ivana Mrčela, predsjednik/ica
2. Izv.prof.art. Paulina Jazvić, član/ica
3. Doc. dr. sc. Blaženka Brlobašić Sejatović, član/ica
4. Doc.art. Marin Sovar, zamjenik člana/ice

Datum predaje: _____

Datum obrane: _____

Ocjena: _____

SAŽETAK

Suprematizam je bio krajnje ogoljena vrsta apstraktne umjetnosti koja je imala za cilj povući vizualne elemente što je više moguće bez njihovog potpunog uklanjanja. Suprematizam je apstraktni umjetnički pokret utemeljen u Rusiji tijekom Prvog svjetskog rata. Pokret je utemeljio ruski umjetnik Kazimir Severinovič Maljevič (1878-1935), također teoretičar umjetnosti, pionir geometrijske apstrakcije, te jedan od glavnih predstavnika ukrajinske te ruske avangarde. Suprematizam je utemeljen 1913. godine i trajao je do 1920-ih. Osnovne geometrijske forme, kao što su krugovi, kvadrati, trokuti, križići, linije i pravokutnici, obojeni ograničenim rasponom boja su karakteristike Maljevičevog umjetničkog pokreta. Zainteresirani za čistu apstrakciju, suprematisti su tragali za 'nultim stupnjem' slikarstva, točkom iza koje medij nije mogao ići a da ne prestane biti umjetnost. Za Maljeviča je umjetnost trebala biti beskorisna i nije trebala služiti nekoj političkoj ideji ili ideologiji. Smatrao je da umjetnik mora biti slobodan i neovisan kako bi stvorio pravo umjetničko djelo. Maljevič je kroz suprematizam također želio istražiti ideju prostora u slikarstvu. Inspiracija završnog rada te kolekcije modnih ilustracija se crpi iz umjetnikove ideologije i načina stvaranja umjetničkih djela, iz njegovog prenošenja osjećaja na slikarsko platno.

Ključne riječi: umjetnost, oblik, boja, modna ilustracija, geometrija

ABSTRACT

Suprematism was an extremely stripped-down type of abstract art that aimed to pull back visual elements as much as possible without removing them completely. Suprematism was an abstract art movement founded in Russia during the First World War. The movement was founded by the Russian artist Kazimir Severinovič Malevich (1878-1935), also an art theorist, a pioneer of geometric abstraction, and one of the main representatives of the Ukrainian and Russian avant-garde. Suprematism was founded in 1913 and lasted until the 1920s. Basic geometric forms, such as circles, squares, triangles, crosses, lines and rectangles, painted with a limited range of colors are characteristic of Malevich's artistic movement. Interested in pure abstraction, the Suprematists searched for the 'zero degree' of painting, the point beyond which the medium could not go without ceasing to be art. For Malevich, art was supposed to be useless and not to serve any political idea or ideology. He believed that an artist must be free and independent in order to create a true work of art. Through Suprematism, Malevich also wanted to explore the idea of space in painting. The inspiration for the final work and collection of fashion illustrations is drawn from the artist's ideology and way of creating works of art, from his transfer of feelings to the painting canvas.

Keywords: art, shape, color, fashion illustration, geometry

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. TEORIJSKI DIO	2
2.1. Kazimir Maljevič	2
2.2. Suprematizam.....	5
2.3. Modna ilustracija	11
3. VLASTITO LIKOVNO OSTVARENJE	12
3.1. Ciklus ilustracija <i>Sklad oblika i boje</i>	12
4. ZAKLJUČAK	28
5. LITERATURA	29
6. PRILOZI	30

1. UVOD

U ovom radu ću se baviti analizom i detaljnijim upoznavanjem stvaralaštva Kazimira Maljeviča i umjetničkim smjerom koji je on razvio, te u njemu pronaći inspiraciju za svoju kolekciju radova, tj. modnih ilustracija. Na samom početku završni rad dublje uvodi u život ruskog umjetnika i njegov način stvaranja kroz životne etape. Nakon umjetnikove biografije slijedi najvažniji dio rada u kojem se opisuje kako je nastao apstraktni umjetnički pokret suprematizam, što potiče umjetnika na utemeljenje ovog pokreta, kako okolina reagira na njega, kako utječe na umjetnost i umjetnike tog perioda i koje posljedice ostavlja do dan danas. Maljevič se zalaže za prevlast čistog osjećaja u umjetnosti, nastoji dosegnuti savršen sklad oblika i boja nepredmetnim slikama, crtama i osnovnim geometrijskim likovima. Ako se osvrnemo oko sebe geometrijske oblike nalazimo posvuda, u modi, modnim trendovima, tekstilu, umjetnosti i raznim drugim područjima. Upravo su umjetnikovi radovi i ideologija ono iz čega crpim inspiraciju za svoje radove i kolekciju. Moda i umjetnost su dva područja koja su se očitije počela spajati početkom 20. stoljeća, kroz umjetničke radove futurizma i konstruktivizma, dok se devedesetih godina počinju propitkivati umjetnički aspekti u modnom dizajnu. Modni dizajner kroz svoje kreacije izražava osjećaje i stvara estetski vrijednu i primjenjivu umjetnost, a to čini korištenjem elemenata i principa modnog dizajna.

2. TEORIJSKI DIO

2.1. Kazimir Maljevič

Kazimir Severinovič Malevič je ruski slikar i teoretičar umjetnosti poljskoga podrijetla (Kijev, 1878 – Sankt Peterburg, 1935). Kazimir je jedan od prvih i glavnih predstavnika apstraktnoga likovnog izraza, te osnivač suprematizma. Svojim je radikalnim ostvarenjima i stavovima utjecao na razvoj europske i svjetske umjetnosti 20. st., kako na avangardne umjetničke pokrete prije tako i na one nakon II. svjetskoga rata te na razvoj arhitekture, dizajna i druge umjetničke discipline. Pohađao je Umjetničku školu u Kijevu, potom u Kursku radio kao službenik na željeznici, te u Moskvi učio slikarstvo u atelijeru Fjodora Rerberga. (enciklopedija.hr, 2021: Maljevič) U početku je Maljevič pod dojmom stvaralaštva nabisovaca Vuillarda, Bonnarda i Vallottona, nakon čega studira djela fovista i kubista. Prvim njegovim djelima još odiše utjecaj ruske narodne umjetnosti, što se može vidjeti bilo u likovima žene i muškarca na nekom seoskom putu, bilo kao lik muškarca što nosi vreću, bilo kao par što pleše polku, a sve je to bilo čvrstih rustikalnih oblika i naslikano blistavim teškim bojama. Svijet je tih slika prožet gogoljevskim smislom za humor. (Ruhrberg, Schneckengerber, Fricke, Honnef: Umjetnost 20. stoljeća: 164) Eksperimentirao impresionističkim tehnikama, usredotočivši se na djelovanje primarnih boja u pejzažima, a tipične motive poput nedjeljne dokolice tretirao sasvim plošno na način simbolizma (Pejzaž sa žutom kućom, Odmor. Društvo s cilindrima). (enciklopedija.hr, 2021: Maljevič)

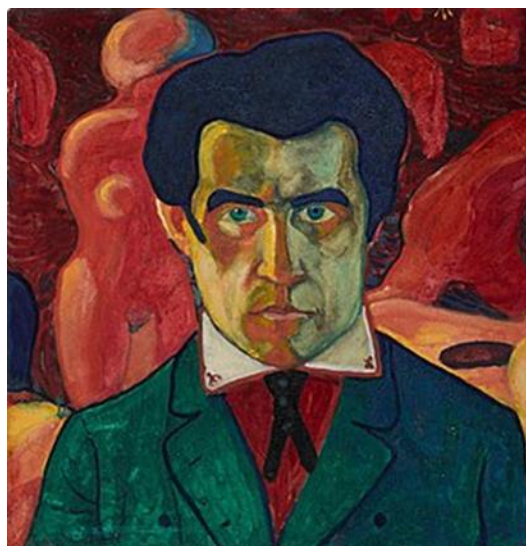
Slika 1: Kazimir Maljevič, *Pejzaž sa žutom kućom*, 1906.

Slika 2: Kazimir Maljevič, *Odmor. Društvo s cilindrima*, 1908.

Slikar je ubrzo obuzdaje svoj temperament. Ljudski lik i priroda postaju oblikovno smireniji, a nešto kasnije i stereometrijski pojednostavljeni s obzirom na samostalan slikarski raspored. Iza ovakvih se slika krije Légerov utjecaj, isto kao što se iza slike *Glava mlade seljanke* krije utjecaj Grisa. Ovakva djela upućuju put suprematizmu.

Slika 3: Kazimir Maljevič, *Glava mlade seljanke*, 1928.

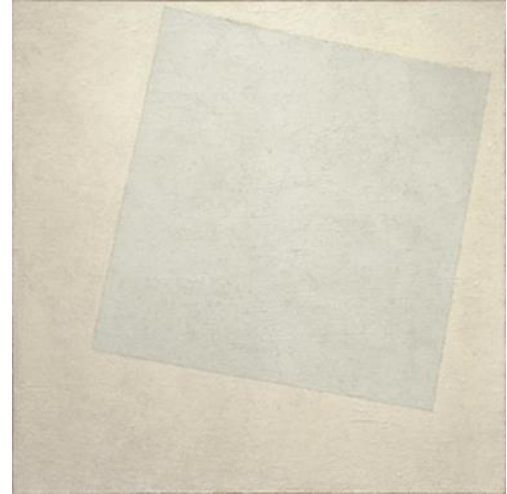

Slika 4: Kazimir Maljevič, *Autoportret*, 1910.

Naglašavajući repetitivnu obavljanja svakidašnjih poslova, slika scene iz života seljaka ili radnika kao dinamične cjeline. Svoj vrhunac doseže slikajući kompoziciju *Brusač noževa* u kojoj kubističkim fasetama metalnog odsjaja slika reducirane likove čovjeka i stroja u rotaciji, organski sjedinjene s pozadinom, što rezultira dojmom prikaza vremena, čime odmiče zapadnoeuropskim kubističkim prikazima. Ubrzo biva jednom od središnjih osoba u avangardnim umjetničkim krugovima. Od 1913. sasvim odbacuje slikarske konvencije i potpuno raskida s prikazivanjem fizičkoga svijeta, paralelno radi i na koncepciji koju naziva nelogičnim slikarstvom. (enciklopedija.hr, 2021: Maljevič) Otprilike 1913. Maljevič je naslikao svoj poznati Crni kvadrat na bijeloj podlozi, no ovo je djelo stvorio samostalno, bez ikakvog utjecaja, neovisno o europskim strujanjima. Ova je slika izložena najkasnije 1915. godine, kao prva u nizu "slika kraja slikarstva" naslikanih u našem stoljeću; ona je simbol konačnog oproštaja od predmetnog svijeta. Stvorio je "golu, neuokvirenu ikonu našega vremena". Askerizam, prodor do granice Ničega, dostigao je svoj vrhunac 1917. godine s monokromnim bijelim slikarstvom, odnosno slikom *Bijeli kvadrat na bijeloj podlozi*. (Ruhrberg, Schneckenburger, Fricke, Honnef: Umjetnost 20. stoljeća: 164)

Slika 5: Kazimir Maljevič, *Crni kvadrat na bijelom polju*, 1913.

Slika 6: Kazimir Maljevič, *Bijeli kvadrat na bijelom polju*, 1917.

Maljevičeva suprematistička faza trajala je oko dvanaest godina. Nakon što je u okvirima sustava koji je sam stvorio prodro do rubnih područja umjetnosti, nakon slikanja bijelih kvadrata na bijeloj pozadini i izrade modela za kuće u svemiru, godine 1927. uslijedio je drastičan prekid. Prvosvećenik suprematizma otada je ponovno slikao slike u staroj maniri, rekonstruirao je, tako reći, svoj rani rad. Iznova nastaju djela koja dokazuju poznavanje europske moderne, primjerice impresionističke ulične scene, ljetni vrtovi u Van Goghovu stilu, prikazi ljudi s geometrijski oblikovanim udovima ili realistični portreti radnika koji su naslikani kao stanovnici socijalističkoga grada. Dana 15. svibnja 1935. Kazimir Maljevič umro je od karcinoma. Pokopan je u Nemčinovki (danas dio Moskve). Njegova je posljednja želja bila da ga se pokopa ispruženih i raširenih ruku. Na pokrovu lijesa trebali su biti reproducirani suprematistički simboli, crni kvadrat i crni krug.(matica.hr, 2001: Vasold)

Kao jedan od glavnih predstavnika modernizma, usredotočio se poput Picassa i Matissea na stvaranje novoga jezika i estetike, obogaćujući ga duhovnim dimenzijama. Bio je prihvaćen više na Zapadu nego u Rusiji, gdje je najviše nadahnuo neposredne suprematističke sljedbenike, rusku i ukrajinsku avangardu. Nakon II. svjetskog rata Maljevičev je utjecaj naglo narastao. Nadahnuo je one koji su razvijali geometrijsku apstrakciju i minimaliste ali i one koji nisu neposredno slijedili suprematističku estetiku. Javnost je rijetko ostajala ravnodušna pred Maljevičevim opusom, pogotovo pred njegovim suprematističkim dijelom, koji i danas, zbog svoje svedenosti na osnovno, jedan njezin dio uznemiruje, a drugi privlači skrivenim značenjima.(enciklopedija.hr, 2021: Maljevič)

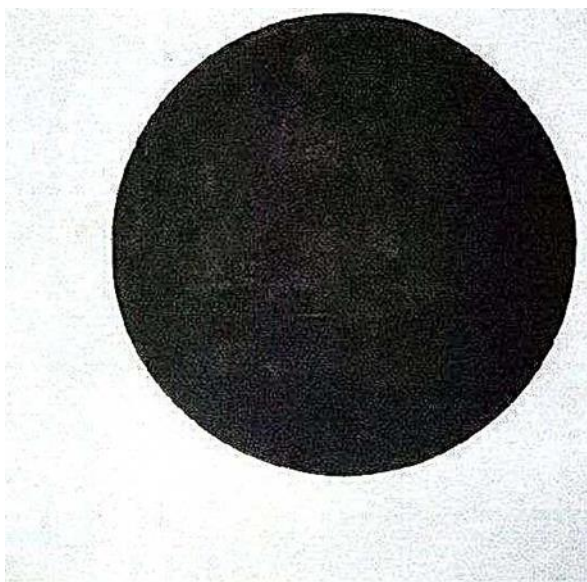
2.2. Suprematizam

Pod suprematizmom Maljevič smatra supremaciju čistog osjećaja u likovnoj umjetnosti. Sa stajališta suprematista, pojave predmetne prirode su po sebi beznačajne, bitan je osjećaj koji je neovisan o okolini u kojoj je izazvan. Realiziranje nekog osjećaja uz pomoć stvarne predodžbe u umjetnosti suprematizma, i u umjetnosti općenito, je bez vrijednosti, jer stvarna vrijednost umjetničkog djela je isključivo u izraženom osjećaju. Umjetnik smatra da predmetni prikaz nema veze s umjetnošću, iako korištenje predmetnog u umjetničkom djelu ne isključuje njegovu visoku umjetničku vrijednost. Tako je za suprematista najbolje sredstvo prikazivanja ono koje osjećaj potpuno izražava dok ignorira uobičajenost predmetnog. Predmetnost je beznačajna, a osjećaj najvažniji što dovodi umjetnost do suprematizma, odnosno nepredmetnog prikaza. Umjetnik odbacuje ideje, pojmovi i predodžbe i posvećuje se čistom osjećaju. Umjetnost prošlosti je u službi religije i države, dok u čistoj umjetnosti suprematizma gradi novi svijet. Maljevič je 1913. u želji da umjetnost liši od tereta predmetnosti, pribjegao formi kvadrata i predstavio sliku crnog kvadrata na bijelom polju. (Maljevič, *Nepredmetni svijet*: 65)

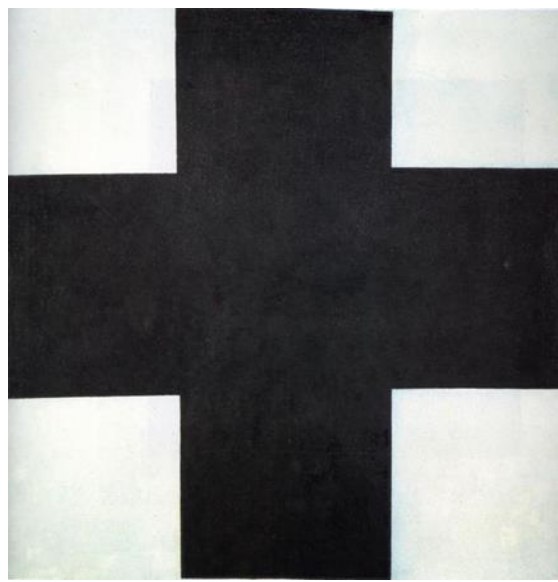

Slika 7: Kazimir Maljevič, *Crni kvadrat na bijelom polju*, 1913.

Društvo i kritika su imali reakciju nejasnoće i razočarenja, te čežnje za “stvarnosti“ ili “realne predmetnosti“ a ne “pustinje“. Dolazak do nepredmetnih visina umjetnosti je težak jer ono na što smo navikli sve više zaostaje. Obrisi predmetnog tonu sve dublje dok napokon svijet predmetnih pojmova ne postane nevidljiv. Maljevič je sam bio prepadnut i u strahu kada je trebao napustiti »svijet volje i predodžbe« u kome je živio i stvarao. No nepredmetnost ga oslobađa i ispunja srećom te osjećaj postaje glavni sadržaj njegovog života. Ne izlaže prazni kvadrat, nego osjećanje nepredmetnosti. Tvrdi da je suprematizam ponovno pronađena, čista umjetnost, koja s vremenom zbog gomilanja stvari postaje nevidljiva. Smatra da ni društvo ni kritika ne bi primijetili kada bi se iz djela velikih majstora izvadio i sakrio izražen osjećaj zbiljska umjetnička vrijednost, pa ga ne čudi što se društvu misli da kvadrat nema sadržaja. Ako se umjetničko djelo sudi prema živosti iluzije i ako se vjeruje da se u predmetnom prikazu može prepoznati simbol poticajnog osjećaja, onda se usrećujući sadržaj djela nikada neće doživjeti. Društvo je razočarano kako omražen element čistog osjećaja apstrakcija sve više uzima maha, gledaju to kao propadanje jer se napušta prikazivanje „obožavane stvarnosti“. Umjetnost ne želi više biti u službi države i religije, ne želi više ilustrirati kulturnu povijest, ne zanima je predmet. Bit umjetničkog djela uvijek iznova nailaze na nerazumijevanje. Osjećaji što se bude u čovjeku jači su od samog čovjeka. Crni kvadrat na bijelom polju bio je prvi oblik izražavanja nepredmetnog osjećaja; kvadrat je predstavljao osjećaj, a bijelo polje ništa izvan tog osjećaja. (Maljevič, Nepredmetni svijet: 66)

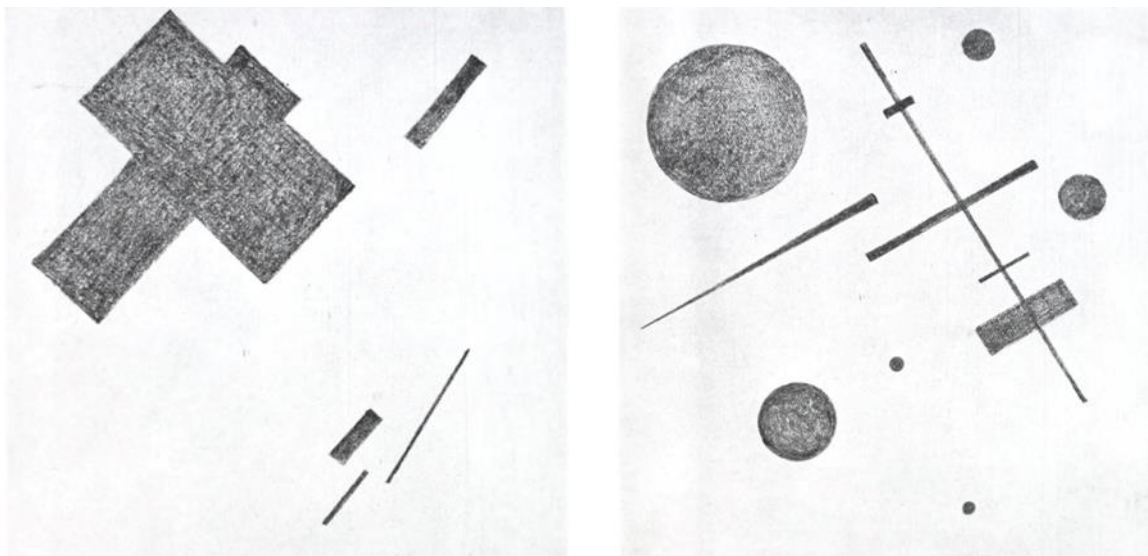

Slika 8: Kazimir Maljevič, *Crni krug*, 1923.

Slika 9: Kazimir Maljevič, *Crni križ*, 1923

Okolina u nepredmetnosti prikaza vidi kraj umjetnosti, ne vide neposrednu zbiljnost osjećaja koji postaje oblikom. Kvadrat suprematista i forme što iz njega proizlaze mogu se usporediti s primitivnim znakovima pračovjeka koji zajedno ne predstavljaju ornament, nego osjećaj ritma. Suprematizmom u život ne ulazi neki novi svijet osjećaja, nego uopće jedno novo neposredno prikazivanje svijeta osjećaja. Kvadrat se mijenja i stvara nove forme, elementi kojih bivaju raspoređeni na ovaj ili onaj način, već prema osjećaju zbog kojeg su nastali. Praktičan život smatra da je uzrok i svrha nastanka umjetničke forme. Antičke se umjetnine u muzejima brižljivo čuvaju, ali ne kako bi se sačuvala za praktičnu upotrebu, nego zbog uživanja u onome što je u njima vječno i umjetničko. Razlika između nove, nepredmetne i antičke umjetnosti sastoji se u tomu što se puna umjetnička vrijednost ove posljednje javlja tek kad ju je život, koji traga za novom svrhovitošću, napustio, dok se neprimijenjen umjetnički element one prve uvijek nalazi ispred života, ignorirajući praktično iskorištavanje. (Maljevič, *Nepredmetni svijet*: 74)

Slika 10: Kazimir Maljevič, *Kompozicija suprematističkih elemenata. (Osjećaj leta)*, 1914.

Slika 11: Kazimir Maljevič, *Suprematistička kompozicija (Kombiniran osjećaj: kružnica i kvadrat)*, 1913.

Prema Maljevičevom tumačenju život i njegove pojavne oblike do sada smo razmatrali s dva aspekta: materijalnog i religioznog. Dolazimo do toga da sagledavanje života, sa stajališta umjetnosti, bi trebalo biti treći, ravnopravni aspekt. Međutim u praksi se umjetnost stavlja u službu onih koji svijet i život sagledavaju s jednog od prvih dvaju aspekata. To je stanje u čudnovatom odnosu prema činjenici da umjetnost u oblikovnom životu uvijek i u svim okolnostima ima odlučujuću ulogu, te da su samo umjetničke vrednote savršene i da traju vječno.

Najprimitivnijim sredstvima umjetnik stvara nešto što ni najsvrhovitija mehanika nikad neće moći stvoriti. Maljevičeva teorija je da maska života sakriva pravo lice umjetnosti te da umjetnost nije ono što bi mogla za nas biti. (Maljevič, Nepredmetni svijet: 76)

Svi koji podupiru potrebu konstrukcije korisnih, svrhovitih »stvari« i žele porobiti umjetnost, moraju shvatiti da svrsishodne stvari ne postoje, tj. nisu vječne. Povijest je to i dokazala, stvar je nekoć bila udobna i svrsishodna jer nije bilo ništa udobnije. Postavlja se pitanje hoće li stvari koje nam se danas čine svrsishodnima i udobnima sutra biti zastarjele? S druge strane činjenica je da su najstarija djela umjetnosti, danas kao i prije mnogo godina, jednako lijepa i po sebi razumljiva. Suprematisti su na svoju ruku napustili predmetno prikazivanje okoline da bi doprli do vrha istinske umjetnosti, umjetnosti »bez maske«, i s tog mjesta promatrali život kroz prizmu čistog, umjetničkog osjećaja. U svijetu predmetnog ništa ne stoji u onoj mjeri čvrsto u svojoj svijesti vidimo. U svijesti nema ničeg konstruirano za vječnost. Sve može se pomaknuti i postaviti u nov red. Zašto to ne bismo mogli dovesti do umjetničkog reda?! Razni kontrastni osjećaji neprestano se bore među sobom; osjećaj Boga s osjećajem vruga, osjećaj gladi s osjećajem lijepog. Iz osjećaja Boga nastala je religija, a iz religije crkva. Iz osjećaja gladi nastali su pojmovi svrsishodnosti, a iz tih pojmova, obrt i industrija. Crkvi i industriji je tada bila namjera iskoristiti umjetničko oblikovanje koje uvijek iznova dolazi do izražaja za pridobivanje mamaca za svoje proizvode. Na taj se način, kako se to obično kaže: »spaja ugodno s korisnim«. Ukupnost refleksa najrazličitijih osjećaja u svijesti određuje čovjekov »svjetonazor«. No kako se osjećaji što djeluju u čovjeku izmjenjuju, promatramo najčudnovatije promjene »svjetonazora«. Kazimirovo uvjerenje je da je život teatar u kome predmetne pojave predstavljaju nepredmetne osjećaje. Prenosi to kao uloge iz ovog ili onog kazališnog komada što ih igraju odgovarajući ljudi, npr. patrijarh, računovođa, kovač, vojnik, knjigovođa, general..., gdje „glumci“ kazališni komad smatraju životom. Stvarno lice čovjeka niti ne vidimo, a kad nekog pitamo tko je on, dobivamo odgovor: »inženjer«, »seljak« itd. naziv uloge koju odgovarajući čovjek igra u ovom ili onom teatru osjećaja. Naziv uloge naveden je i ovjeren i u putnici, pokraj imena i prezimena, čime se nedvojbeno utvrđuje iznenađujuća činjenica da je vlasnik putnice inženjer Ivan, a ne slikar Kazimir. U osnovi, svatko zna vrlo malo, čak i o sebi samom, jer se »istinsko ljudsko lice ne može prepoznati iza spomenute maske, koja se smatra 'istinskim licem«. Filozofija suprematizma ima sve razloge da se i prema maski i prema »istinskom licu« postavi skeptično, jer ona negira stvarnost ljudskog lica uopće. Umjetnici su se u svojim prikazima oduvijek najradije služili ljudskim licem: u njemu su, naime, vidjeli najbolju mogućnost izražavanja vlastitih osjećaja. Suprematisti su međutim, napustili prikaz ljudskog i pronašli nove znakove reprodukcije neposrednih osjećaja, jer, suprematist ne promatra i ne opipava, on osjeća. Umjetnost na granici 19. i 20. stoljeća odbacuje teret nametnut religioznim i državnim idejama, dolazi sebi samoj te uz dva spomenuta gledišta svjetonazora ona postaje ravnopravnim trećim. (Maljevič, Nepredmetni svijet: 82-92)

Slika 12: Kazimir Maljevič, *Suprematizam s osam četverokuta*, 1915.

Slika 13: Kazimir Maljevič, *Suprematizam. Scenski volumeni u pokretu*, 1915.

Umjetnine koje umjetnik stvara društvo smatra nepotrebne i nesvrshodnim stvari, ne mareći da one traju kroz mnoga tisućljeća i aktualne su, dok s druge strane svrshodne stvari imaju svoj vijek. Sva umjetnička djela što stoje u tzv. praktičnom životu ili ih praktični život posvaja u neku ruku su obezvrijeđena. Realna umjetnička vrijednost uvidjet će se kad se oslobodi tereta praktične mogućnosti iskorištavanja. Umjetnik navodi da su osjećaji sjedenja, stajanja ili trčanja plastični osjećaji koji dovode do nastanka odgovarajućih korisnih predmeta i određuju njihov oblik, tj. da stolica, krevet, stol nisu svrshodnosti, nego oblici plastičnih osjećaja. Dolazimo do zaključka da se uobičajeno mišljenje da su svi predmeti dnevne upotrebe rezultati praktičnog razmišljanja temelji na krivim pretpostavkama. Svakodnevno imamo priliku uvjeriti se da nikad nećemo spoznati stvarnu svrshodnost stvari i da nikad nećemo moći kreirati neki uistinu svrshodan predmet. Svrhu neke apsolutne svrshodnosti možemo samo osjetiti, ali osjećaji su uvijek nepredmetni, što dovodi do toga da je svako traganje za spoznajom svrshodnosti predmetnog iluzija. Maljevič ističe da se ne može dovoljno često ponavljati da samo na putu umjetničkog podsvjesnog ili nadsvesnog stvaranja nastaju apsolutne, realne vrijednosti. Umjetnost suprematizma oblikovanjem slikarskog osjećaja stvorila je nove forme i odnose unutar formi. Prebacivanje tih formi i odnosa formi s platna u prostor nastat će novo graditeljstvo. Element suprematizma je i u slikarstvu i u arhitekturi oslobođen od bilo kakve socijalne ili druge materijalističke tendencije. Svaka socijalna misao, pa bila ona i velika i značajna, nastaje iz osjećaja gladi; svako umjetničko djelo, pa izgledalo ono tako malo i beznačajno, nastaje iz

slikarskog ili plastičnog osjećaja. Vjerojatno je krajnje vrijeme da se uvidi da su problemi umjetnosti i želuca i razuma vrlo udaljeni jedni od drugih.

Umjetnost kroz suprematizam dolazi do same sebe i vlastite čiste neprimijenjene forme i spoznaje nepogrešivost nepredmetnog osjećaja te nastoji izgraditi nov svjetonazor. Prestaje se zalagati za proizvodnju ilustracija kulturne povijesti. Upravo je nepredmetan osjećaj oduvijek bio jedini način stvaranja umjetničkog djela, što daje do znanja da suprematizam nije donio nešto novo ali je koristeći predmetnost umjetnost prošlosti prihvatila mnoštvo osjećaja stranih njezinoj biti. Suprematizam likovnim umjetnostima utoliko otvara nove mogućnosti što napuštanjem takozvanih "obzira svrsishodnosti" omogućuje prenošenje u prostor plastičnog osjećaja prikazanog na površini slike. Umjetnik nije više vezan za platno, te svoje kompozicije može prenositi s platna u prostor. (Maljevič, Nepredmetni svijet: 98-99)

Slika 14: Kazimir Maljevič, *Mistični suprematizam (crni križ na crvenom ovalu)*, 1920.

2.3.Modna ilustracija

Likovni govor je univerzalan. Početci čovječanstva ispunjeni su crtežima u pećinama koji su vid prve likovno vizualnu komunikaciju, te se smatraju prvim ilustracijama. Gledajući kroz povijest likovna umjetnost grana se u tri osnovna smjera: arhitekturu, kiparstvo i slikarstvo s grafikom; i ove tri grane se međusobno isprepliću jer im je likovni jezik zajednički. Čovjekovo postojanje je razlog postojanja svih stvorenih oblika, a jedan od glavnih oblika jeste pokrivalo ljudskog tijela. Dug je put razvoja odjevnih predmeta kroz povijest je do onoga što imamo danas. Samo je se likovno moglo predočiti kakva se odjeća nosila kroz povijest odijevanja, a svi ti prikazi odjeće predstavljaju ilustracije oblika odjevnih predmeta. Oblik se na latinskom piše modus stoga navedene ilustracije zovemo modnim ilustracijama jer govore o obliku i načinu odijevanja kroz povijest, a njihove autore modnim ilustratorima. Veliki umjetnici kao što su Leonard da Vinci, Sandro Botticelli, Albrecht Dürer, Gabriele Rossetti, Édouard Manet pa i hrvatski Vlaho Bukovac, Miroslav Kraljević i dr. detaljno su se bavili istraživanjem i ilustriranjem odjeće. Elemente izražaja koje umjetnici primjenjuju su crta, boja i dvodimenzionalna ploha. Slikarstvo i grafika su umjetnosti iz kojih proizlaze ilustracije odjeće, što dovodi do toga da je i modna ilustracija, sama za sebe, umjetničko djelo. Modna ilustracija tek u 16. stoljeća polako se razvija i postaje samostalna grana umjetnost. Likovno je vezana uz pojavu svih umjetničkih stilova, te u modnim ilustracijama unazad 150 godina prepoznajemo secesiju, art déco, impresionizam, nadrealizam, suprematizam, op-art, pop-art pa sve do današnjeg eklekticizma. Modna ilustracija, kao i ostale grane umjetnosti, se koristi likovnim govorom koji u sebi sažima razum i osjećaje.(Jazvić, Modna ilustracija: 6-9)

Slika 15: Prikaz evolucije povijesti odijevanja kroz modnu ilustraciju

3. VLASTITO LIKOVNO OSTVARENJE

3.1. Ciklus ilustracija *Sklad oblika i boje*

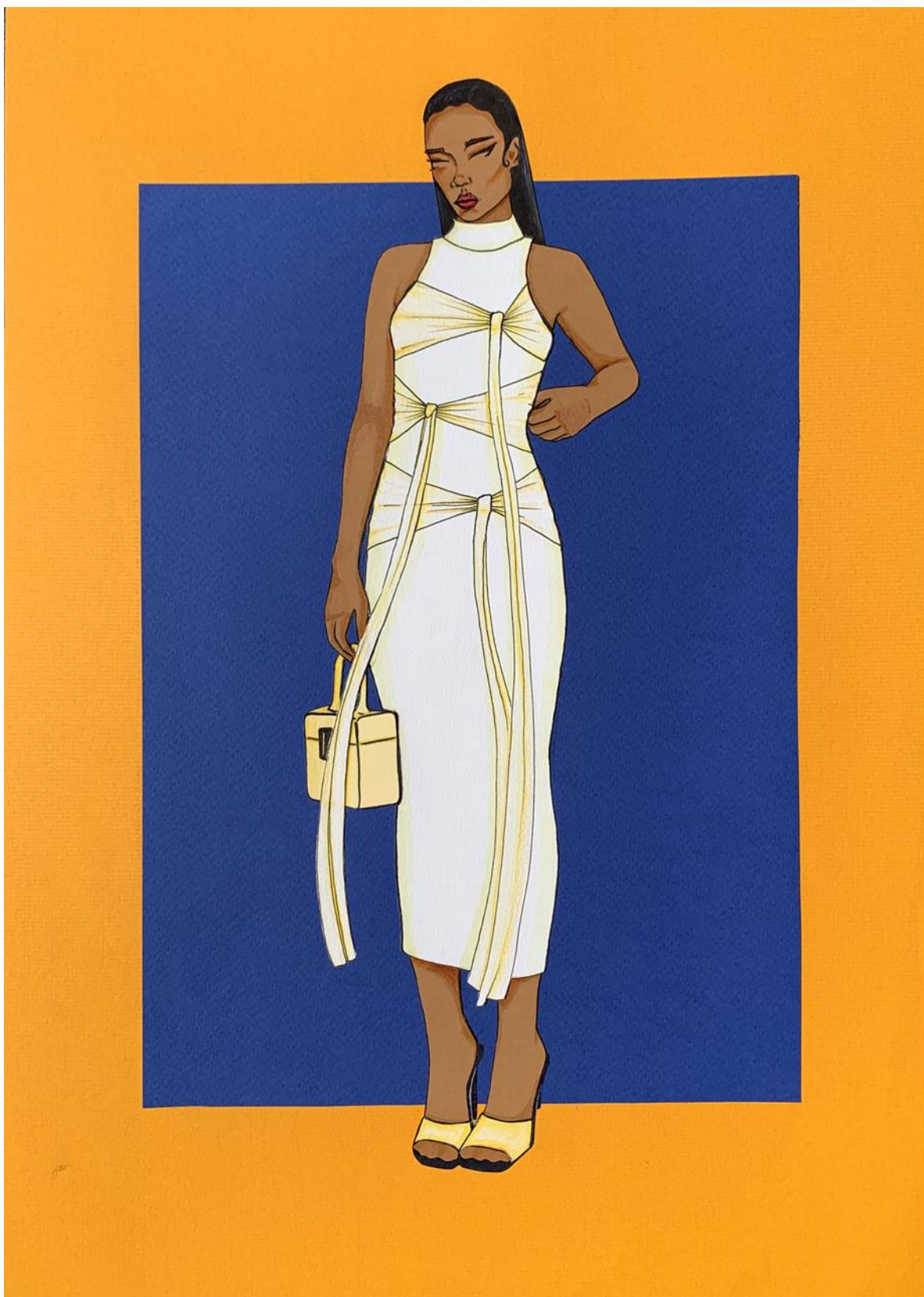
Sklad oblika i boje je ciklus od petnaest ilustracija za koje inspiraciju tražim u stvaralaštvu umjetnika Kazimira Maljevića, specifičnije njegovom pokretu suprematizmu. Njegova čežnja za prikazivanje umjetničkog osjećaja bez nametnute ograničenosti budi u meni želju za stvaranjem nečeg novog, drugačijeg od mog dosadašnjeg ilustracijskog stila.

Za svoje modne ilustracije od umjetnika uzimam čiste geometrijske forme, linije, ograničen spektar kromatskih primarnih boja te akromatsku crnu i bijelu. U svojim radovima ne stavljam prevelik naglasak na odjevne predmete i ne posvećujem se toliko kreiranju odjeće iako se i kroz odjeću pokušavam približiti suprematističkom stilu. Odjevni predmeti prate suprematističke elemente kako po krojnim dijelovima geometrijskih oblika, tako vezicama i vrpcama koje su inspirirane linijama i crtama suprematizma te jarkom spektru boja koje se ponavljaju kroz cijelu kolekciju. Veću pažnju posvećujem modnoj ilustraciji u cijelosti i načinu nastanka iste. Promatrajući Maljevićeve radove počinjem ih doživljavati kao kolažirane geometrijske oblike skupa sa crtama i linijama, kao da umjetnik slaže sloj po sloj do nastanka umjetničkog dijela. Dolazim do toga da sama po osjećaju popunjavam svoju površinu kolažiranjem i ljepljenjem sloj po sloj. Nova boja, novi sloj. Sam pokret kao da "vrišti" manje je više, pa ta rečenica biva vodiljom prilikom stvaranja cijele kolekcije radova. Velik fokus se stavlja na same pozadine ilustracija koje su rađene po uzoru na jedinstveni *Crni kvadrat na bijelom polju*, gdje se kvadrat mijenja pravokutnikom. Pozadine su kroz cijelu kolekciju rađene na isti princip, mijanjane su samo boje, s tim da se koriste toplo-hladno kontrasti, suplementarni kontrasti te svijetlo-tamno kontrasti. Modni dodatci su također provučeni kroz suprematizam na način da su ilustrirani u geometrijskim oblicima.

Tehnika u kojoj sam realizirala ove ilustracije je kolažiranje koristeći papire u boji. Također sam koristila rapidografe različitih finoća, te drvene bojice i markere pretežito jarkih tonova. Format na kojemu su rađene ilustracije je A3.

Slika 16: *Sklad oblika i boje, crveno na zelenom*

Slika 17: Sklad oblika i boje, plavo na žutom

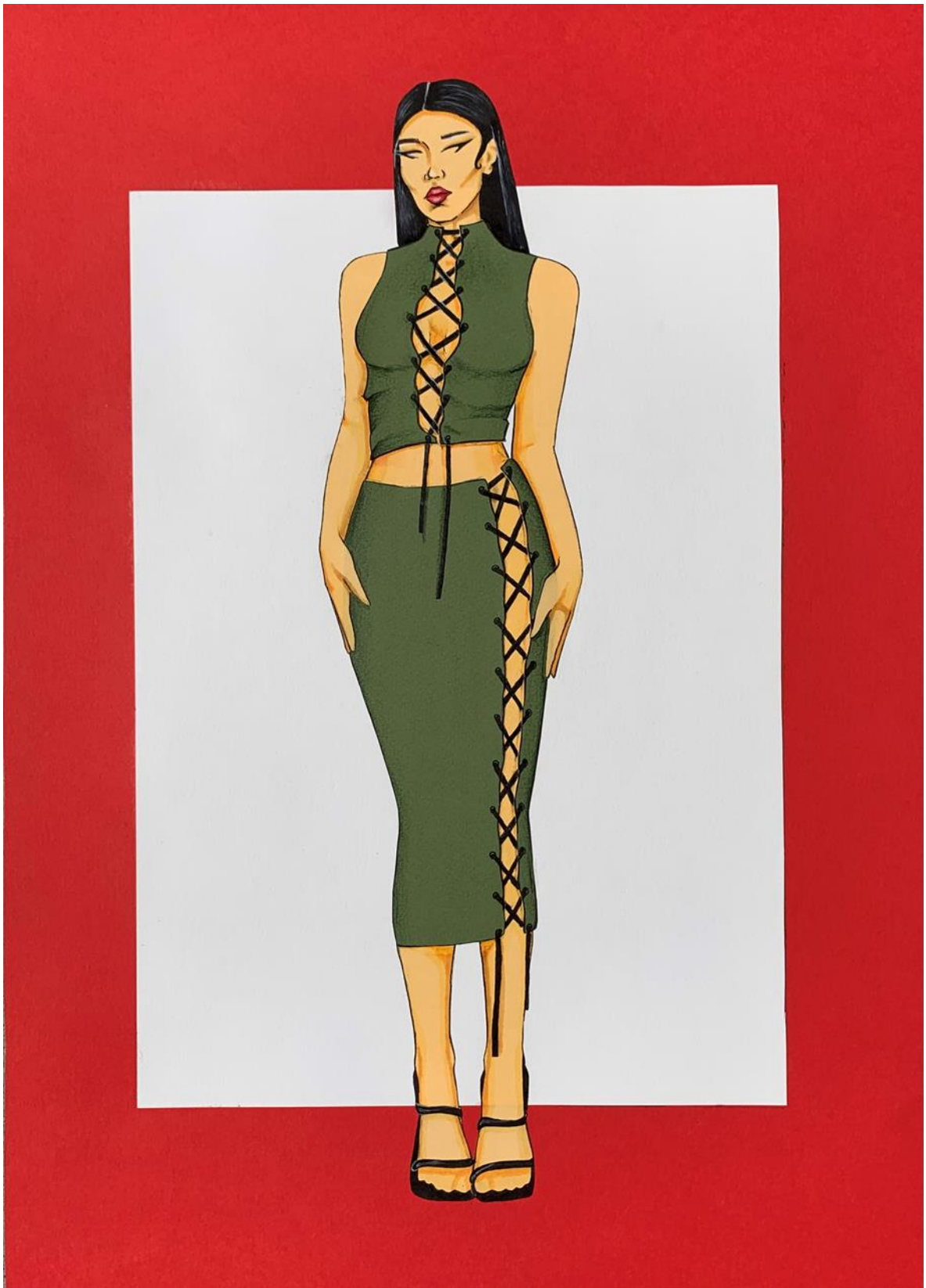
Slika 18: *Sklad oblika i boje, zeleno na bijelom*

Slika 19: *Sklad oblika i boje, crveno na crnom*

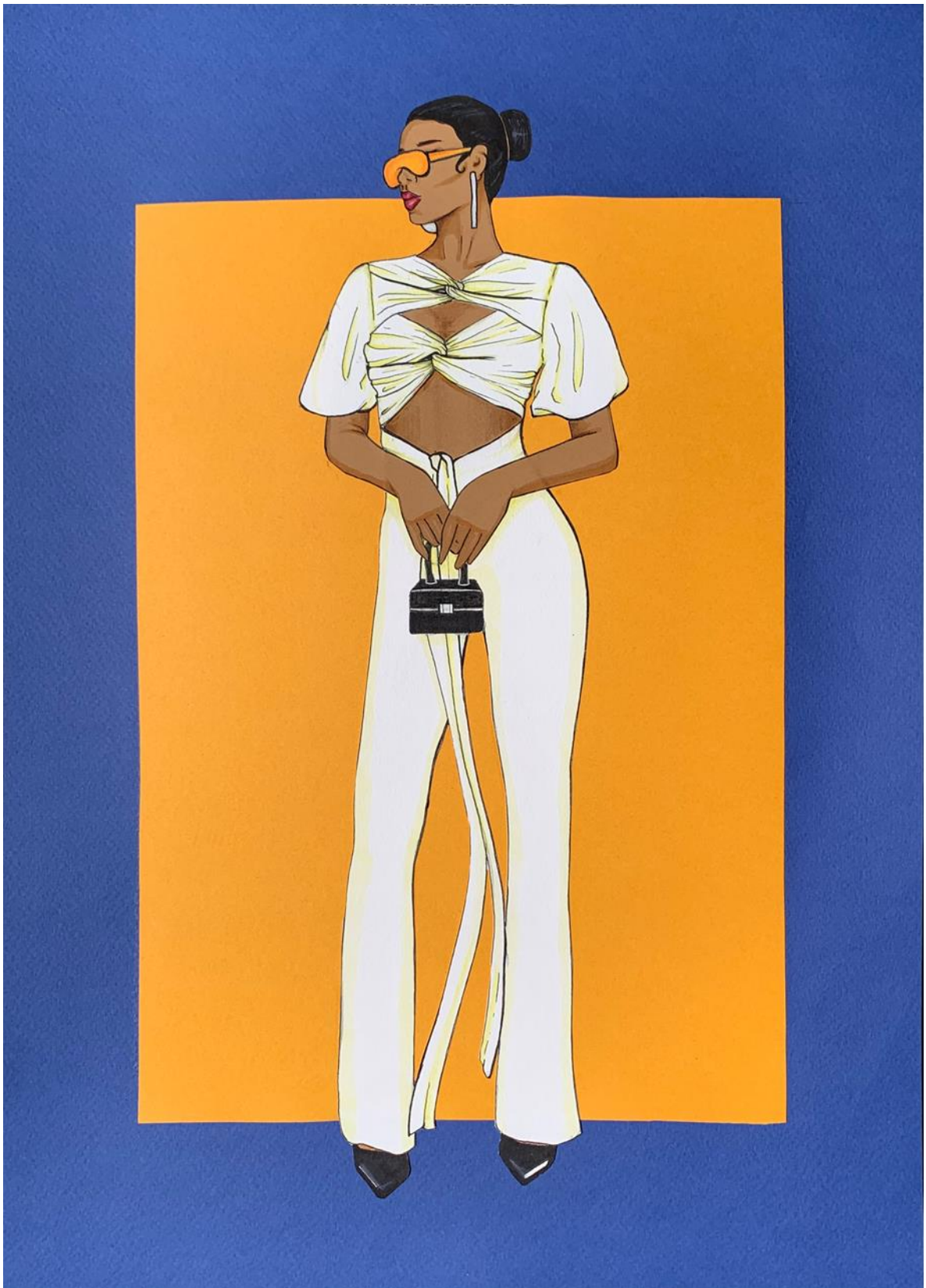
Slika 20: *Sklad oblika i boje, žuto na bijelom*

Slika 21: *Sklad oblika i boje,, bijelo na crvenom*

Slika 22: Sklad oblika i boje, crno na bijelom

Slika 23: *Sklad oblika i boje, žuto na plavom*

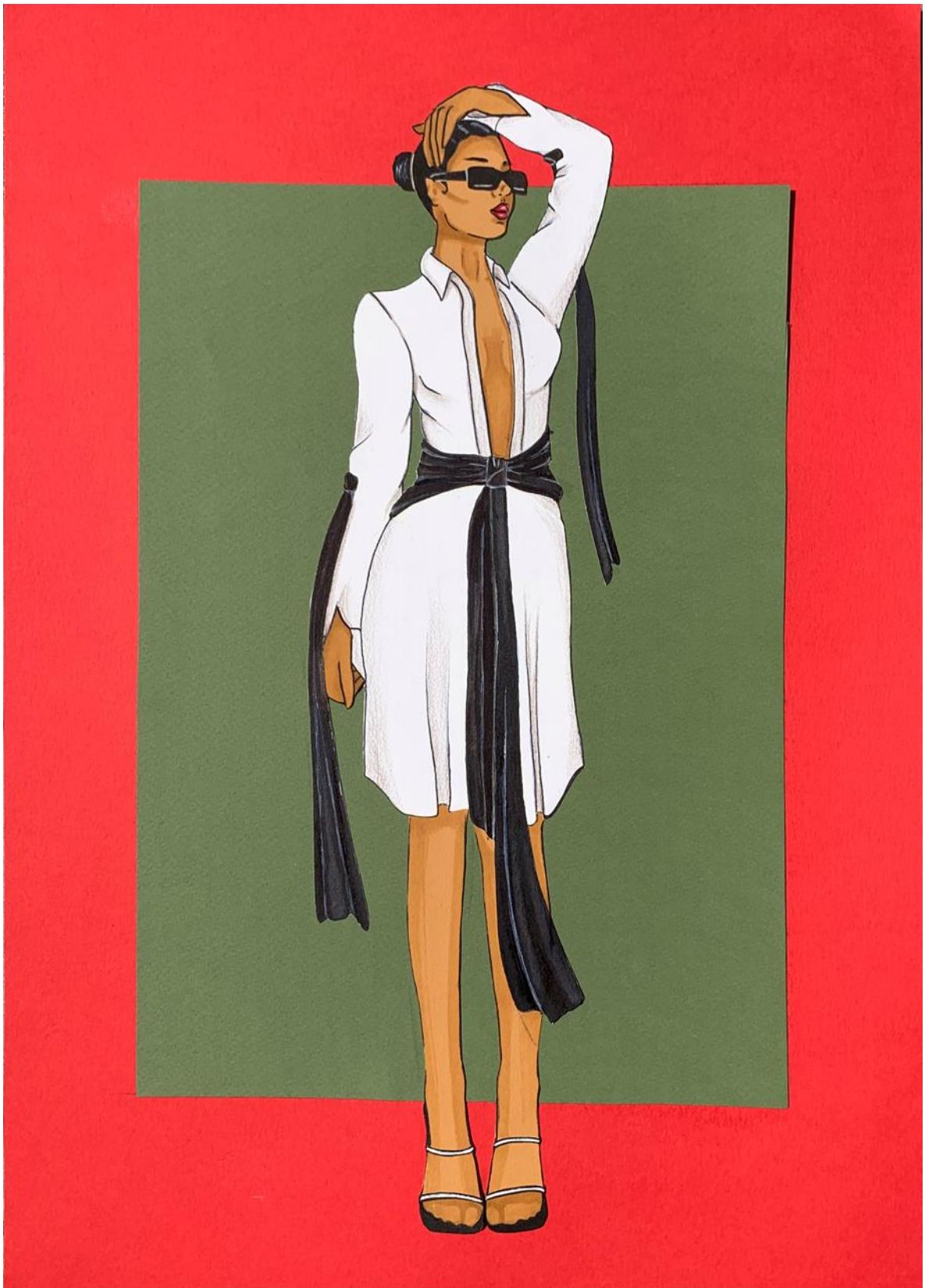
Slika 24: *Sklad oblika i boje, bijelo na zelenom*

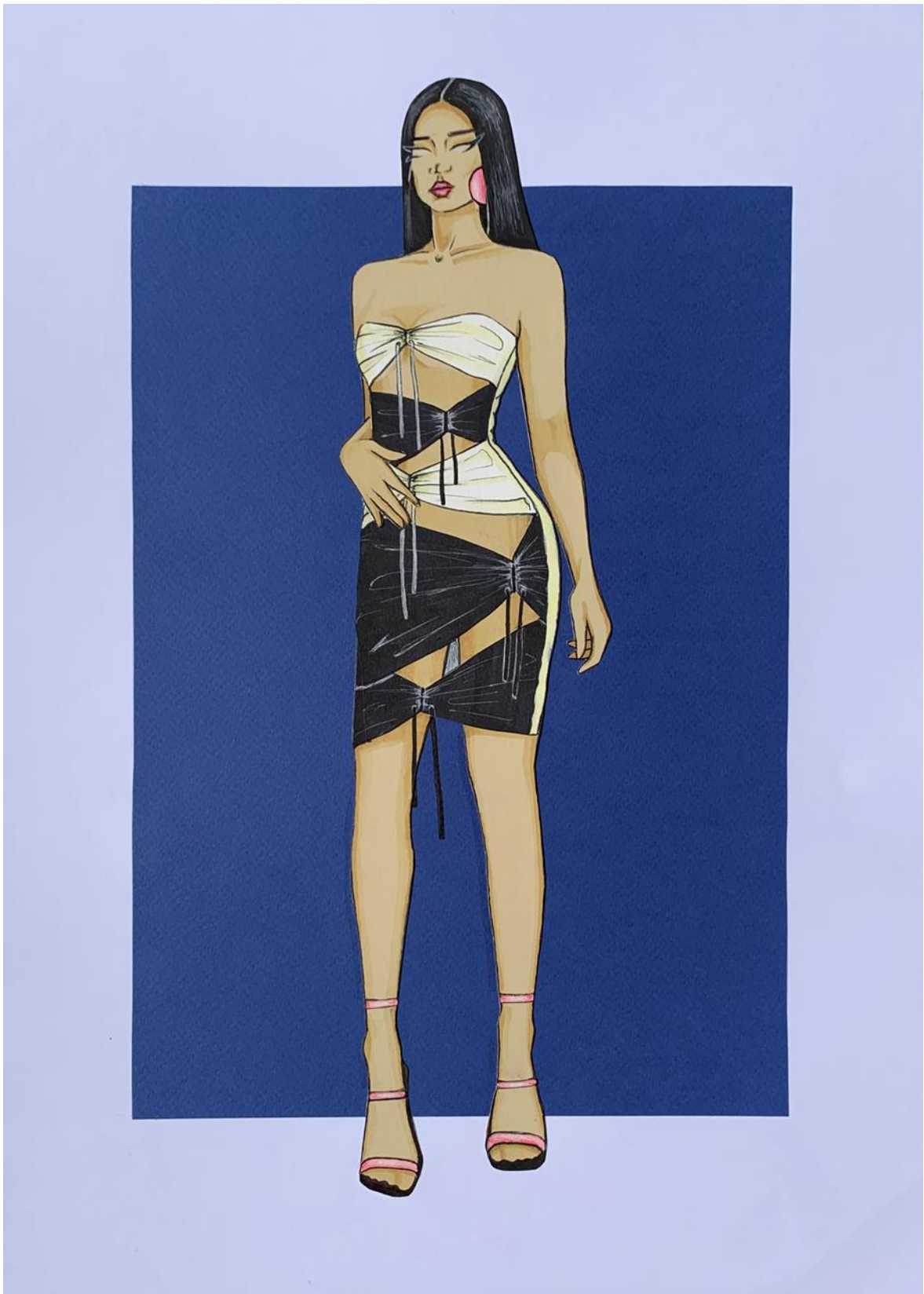
Slika 25: Sklad oblika i boje, crveno na bijelom

Slika 26: Sklad oblika i boje, *bijelo na crnom*

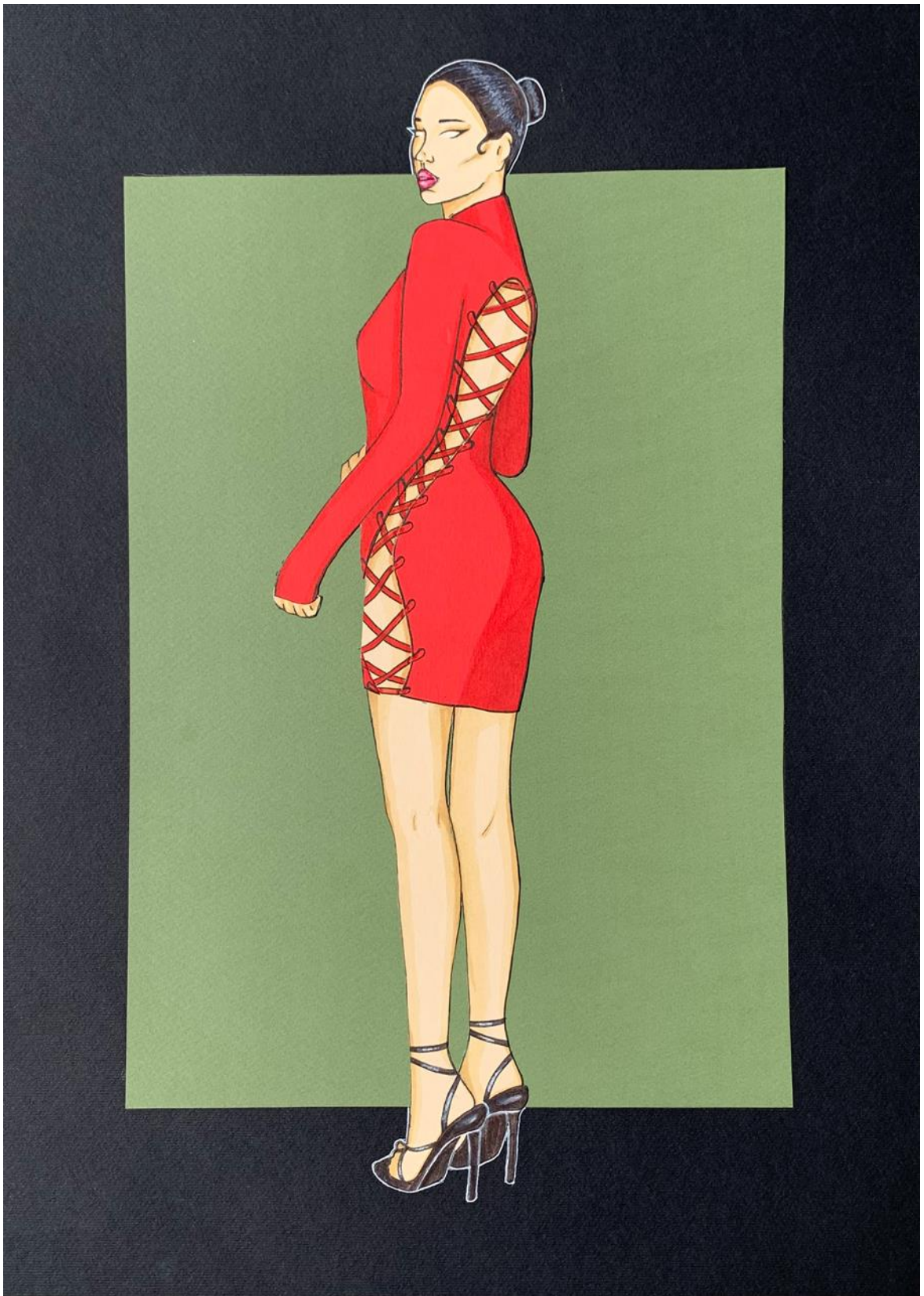
Slika 27: Sklad oblika i boje, zeleno na crvenom

Slika 28: *Sklad oblika i boje, plavo na bijelom*

Slika 29: *Sklad oblika i boje, bijelo na žutom*

Slika 30: Sklad oblika i boje, zeleno na crnom

4. ZAKLJUČAK

Svojim završnim radom nastojala sam otkriti i bliže upoznati apstraktnu umjetnost, preciznije umjetnost suprematizma, njezinog začetnika te nova saznanja iskoristiti kao inspiraciju u stvaranju svojih modnih ilustracija. Kroz istraživanje sam došla do toga da se apstraktna umjetnost temelji na odbacivanju stvarnosti i prikazivanju vlastitog doživljaja, unutarnjih osjećaja i misli. Svatko od nas drugačije doživljava i tumači apstraktna umjetnička djela. Razlika figuralnih od apstraktnih djela je ta što apstraktna djela nastoje pojednostaviti stvarnost u geometrijske likove. Promatrajući oko sebe dolazimo do zaključka da se geometrija nalazi u svemu oko nas. Kako geometrija tako je i dizajn sveprisutan oko nas, a jedna od grana dizajna je i modni dizajn. Geometrija je danas vrlo prisutna u modi kako kroz krojne dijelove tako i tekstilne uzorke. Začetnik suprematizma, Maljevič, se zalaže za prevlast osjećaja u umjetnosti, cilj mu je ostvariti sklad oblika i boja nepredmetnim slikama, crtama i osnovnim geometrijskim likovima. Njegovu ideologiju provlačim kroz stvaranja svojih modnih ilustracija, kako kroz same pozadine ilustracija, tako i kroz odjevne predmete u cijelosti te pojedine krojne dijelove odjevnih predmeta.

“With the most primitive means the artist creates something which the most ingenious and efficient technology will never be able to create.”

— Kazimir Malevich

5. LITERATURA

1. Maljevič, K. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=38489> (27.8.2022.)
2. Guzeva, A. *Some strane Crnog kvadrata: 5 slika Kazimira Maljeviča koje vjerojatno nikada prije niste vidjeli*, Russia Beyond, 2021. <https://hr.rbth.com/arts/79849-maljeviceve-slike-koje-vjerojatno-nikad-niste-vidjeli/amp> (28.8.2022.)
3. Vasold, G. *Crveno i crno, kvadrat i krug*, Matica hrvatska, 2001. <https://www.matica.hr/vijenac/198/crveno-i-crno-kvadrat-i-krug-15832/> (30.8.2022.)
4. Ruhrberg, Schneckeburger, Fricke, Honnef; : *Umjetnost 20. stoljeća*, Taschen/VBZ, Zagreb, 2005., str. 161-165
5. Maljevič, K.: *Nepredmetni svijet*, Centar za kulturnu djelatnost, Galerija Nova, Zagreb, 1981,
6. Jazvić, P.: *Modna ilustracija*. Zagreb: TTF, 2021., str. 6-9

6. PRILOZI

- **Slika 1:**
https://aif.ru/politics/world/chernaya_dyra_poroshenko_sdelal_kazimira_malevicha_ukrain skim_hudozhnikom#id=11099318 (27.8.2022.)
- **Slika 2:**
https://rusmuseumvrm.ru/data/collections/painting/19_20/malevich_k.s._peyzazh_s_zhel t m_domom_zimniy_peyzazh_okolo_1906_zh-9411/index.php (27.8.2022.)
- **Slika 3:**
https://rusmuseumvrm.ru/data/collections/painting/19_20/malevich_ks_golova_krestyanina _1928_1929_zh_9473/index.php (29.8.2022.)
- **Slika 4:**
https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D0%BF%D0%BE %D1%80%D1%82%D1%80%D0%B5%D1%82_%28%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1 %82%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D0%9C%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%B2%D 0%B8%D1%87%D0%B0%29
- **Slika 5:**
<https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D1%91%D1%80%D0%BD%D1%8B%D0%B9 %D0%BA%D0%B2%D0%B0%D0%B4%D1%80%D0%B0%D1%82> (28.8.2022.)
- **Slika 6:**
https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B5%D0%BB%D0%BE%D0%B5_%D0%BD%D0 %B0_%D0%B1%D0%B5%D0%BB%D0%BE%D0%BC (29.8.2022.)
- **Slika 7:**
<https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D1%91%D1%80%D0%BD%D1%8B%D0%B9 %D0%BA%D0%B2%D0%B0%D0%B4%D1%80%D0%B0%D1%82> (28.8.2022.)
- **Slika 8:** <https://bs.uobjournal.com/2326-description-of-the-painting-by-kazimir-malevich- the-b.html> (28.8.2022.)
- **Slika 9:** https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Datoteka:Black_Cross.jpg (28.8.2022.)
- **Slika 10:** Maljevič, K.: Nepredmetni svijet, Centar za kulturnu djelatnost, Galerija Nova, Zagreb, 1981, str. 79
- **Slika 11:** Maljevič, K.: Nepredmetni svijet, Centar za kulturnu djelatnost, Galerija Nova, Zagreb, 1981, str. 89
- **Slika 12:** <https://www.wikiart.org/ru/kazimir-malevich/suprematizm-s-vosemyu- pryamougolnikami-1915> (30.8.2022.)
- **Slika 13:** <https://www.wikiart.org/ru/kazimir-malevich/suprematizm-zhivopisnye-obemy- v-dvizhenii-1915-0> (30.8.2022.)
- **Slika 14:**
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mystic_Suprematism_%28black_cross_on_red_o val%29.jpg (30.8.2022.)
- **Slika 15:** <http://lamodaeslultima.blogspot.com/2016/07/se-trata-de-un-conjunto-de-en-el- vestir.html?sref=pi&m=1> (30.8.2022.)
- **Slika 16: vlasništvo autorice**
- **Slika 17: vlasništvo autorice**
- **Slika 18: vlasništvo autorice**
- **Slika 19: vlasništvo autorice**
- **Slika 20: vlasništvo autorice**

- **Slika 21: vlasništvo autorice**
- **Slika 22: vlasništvo autorice**
- **Slika 23: vlasništvo autorice**
- **Slika 24: vlasništvo autorice**
- **Slika 25: vlasništvo autorice**
- **Slika 26: vlasništvo autorice**
- **Slika 27: vlasništvo autorice**
- **Slika 28: vlasništvo autorice**
- **Slika 29: vlasništvo autorice**
- **Slika 30: vlasništvo autorice**